

Seletuskiri
haridus- ja teadusministri määruse
„Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2014-2020“ eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Eelnõu koostamise aluseks on “Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuste seaduse” § 13 lg 1, § 15 lg 1, lg 2 ja lg 8 p 2.

Meetme eesmärk on toetada koolivõrgu korrastamist kooskõlas Elukestva Õppe Strateegia (EÕS) koolivõrguprogrammiga (KVP).

Toetuse eesmärgiks on aidata kaasa koolivõrgu korrastamisele viies üldhariduskoolide hoonetes õppekohad vastavusse demograafiliste muutustega. Üldhariduskoolide õppetingimuste nüüdisajastamise võimalus motiveerib kohalike omavalitsuste üksuseid korrastama koolivõrku, et tagada kvaliteetse, kodulähedase, kaasava hariduse põhimõtetest lähtuva põhihariduse kättesaadavus.

Koolivõrgu korrastamist toetatakse prioriteetse suuna „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ Ühtekuuluvusfondi meetme „Koolivõrgu korrastamine“ tegevusega „Koolivõrgu korrastamise käigus toimuv jätkusuutlike koolide kaasajastamine“ kuni aastani 2023. Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) vahenditest rahastatava selle tegevuse kogumaht on 196 749 112 eurot ja lubatud maksimaalne EL toetuse määr 85%. Riiklik kaasfinantseering on 18 370 432 eurot. Põhikoolivõrgu korrastamise investeringute kava maht on koos taotlejate omafinantseeringuga eeldatavalt 109 000 000 eurot ning riiklik kaasfinantseering puudub. Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) on nimetatud meetme rakendusasutus.

Eraldi toetuse andmise tingimused kehtestatakse riigigümnaasiumite hoonete kaasajastamiseks, hariduslike erivajadustega laste koolide hoonete kaasajastamiseks ning eraldi tegevusena toetatakse väikelahendusi HEV õpilaste integreerimiseks tavakoolidesse. Viimase tegevuse osas on lisaks eelpooltoodud summadele ERF vahenditest rahastatavate tegevuste kogumaht 8 075 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 1 425 000 eurot. Lubatud maksimaalne EL toetuse määr on samuti 85%.

Vabariigi Valitsuses 19.06.2014 heaks kiidetud „Partnerluslepe Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamiseks 2014-2020“ on üheks olulisemaks probleemiks nimetatud koolivõrgu kohandamist demograafiliste muutustega (lk 34). Sekkumise tulemusena tuleks igas maakonnas asutada vähemalt üks klassikaline gümnaasium, mis pakub valikuterohket üldkeskharidust (lk 75). Nimetatud siht kattub põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse paragrahvi seitse prim lõikes 2 toodud riigi kohustusega pidada igas maakonnas vähemalt ühte riigigümnaasiumi. Eeltoodust tulenevalt planeeritakse EÕS KVP lisas 1 piisaval arvil riigigümnaasiumite asutamist ja nende õppekeskkonna kaasajastamist. Riigigümnaasiumite rajamisest tulenevalt on vajalik toetada muudatusi põhikoolide võrgus, eelkõige tulenevalt gümnaasiumiastme õpilaste lahkumisest ning sellest tingitud ruumiprogrammi muutmise vajadusest.

Eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi riigivaraosakonna juhataja Indrek Riisaar (tel 735 0185, e-post: Indrek.Riisaar@hm.ee), koolivõrgu osakonna asejuhataja Ruth Opmann (tel

735 0294, ruth.opmann@hm.ee) ja tõukefondide osakonna peaekspert Jaak Kask (tel 735 0319, e-post jaak.kask@hm.ee). Eelnõu koostamisel on arvesse võetud eelmise toetuste perioodi gümnaasiumivõrgustiku korrastamise meetme kogemusi.

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest peatükist ja 32-st paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus, ja toetuse määr;
- 3) investeringute kava koostamine;
- 4) toetuse taotlemine;
- 5) taotluse menetlemine;
- 6) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;
- 7) osapoolte õigused ja kohustused.

Eelnõu 1. peatükis

Kirjeldatakse eelnõu kohaldamisala, toetuse andmise eesmärke ja tulemusi, sätestatakse eelnõus ja selle rakendusaktides läbivalt kasutatavad terminid, nimetatakse rakendusüksus ja –asutus ning sätestatakse vaiete esitamise kord.

Eelnõu § 2 määratletakse toetuse andmise eesmärk ja oodatavad tulemused vastavalt rakenduskavale. Toetust saavad projektid peavad panustama EÕS koolivõrguprogrammi mõõdikute „Gümnaasiumiastmega koolide arv“, „Haridusvaldkonna pinnakasutuse optimeerimine“ ning „Ruutmeetreid õpilase kohta üldharidusvõrgu korrastamisel toetust saanud objektidel (m²)“ sihttasemete ja meetme väljundnäitajate saavutamisele.

Eelnõu § 3 nimetab meetme rakendusasutuse ja rakendusüksuse. Perioodil 2014-2020 on rakendusasutuseks hariduse valdkonnas Haridus- ja Teadusministeerium ja rakendusüksuse ülesandeid täidab sihtasutus Innove.

Eelnõu § 4 kirjeldab lahti määruses kasutatud olulisemad unikaalsed terminid. Terminid, mida määruses kasutatakse, on enamjaolt samad, mis struktuuritoetuse seaduses kasutatavad terminid ning seega ei ole neid käesolevas määruses eraldi korratud. Määruses on ära toodud uued terminid, mis on asjakohased ja vajalikud käesoleva määruse rakendamisel. Unikaalsed terminid tulenevalt EÕS-ist ja KVP-st.

Teistes õigusaktides defineeritud termineid lahti ei kirjutata. Näiteks „ehitamine“ on defineeritud ehitusseaduse § 2 lõikes 6, „põhikool“ põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 2 lõikes 1. Kodulähedane põhikool - põhikooli_kättesaadavus on tagatud lähtudes PGS § 7 lõikes 2 sätestatust (vähemalt 80 protsendil õpilastest, kelle jaoks põhikool on elukohajärgne kool, ei tohi kooli jõudmiseks kuluda rohkem kui 60 minutit). See, mitut kooli või kooliastet omavalitsus peab, on kogukondlik otsus, mis arvestab konkreetse kohaliku omavalitsuse geograafilist, kogukondlikku jm eripära.

Kvaliteetne haridus - hariduse standard määratletud põhikooli riiklikus õppekavas.

Kaasava hariduse põhimõttest lähtuv põhiharidus - haridusliku erivajadusega õpilased õpivad üldjuhul elukohajärgses põhikoolis kas tavaklassi integreerituna või väiksemas klassis, kus neile on loodud õppeks vajalikud tingimused ja tugimeetmed.

Eelnõu § 5 sätestab vaiete menetlemise korra. Rakendusüksuse toimingute või otsuste peale võib vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-le 51 esitada vaide rakendusasutusele ning vaide vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Juhul, kui vaide esitatakse rakendusüksuse toimingute või otsuste peale, esitatakse vaide läbi rakendusüksuse rakendusasutusele.

Eelnõu 2. peatükis

Määratakse projekti toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus, projekti abikõlblikkuse periood, toetuse ja omafinantseeringu minimaalsed ja maksimaalsed määrad ja osakaalud.

Eelnõu § 6 määratleb ära projekti raames toetatavad tegevused, mis on kooskõlas rakenduskavas sätestatud eesmärkidega. Toetuse saamise tulemusena peab põhikooli õppehoone õppekeskkond (st nii hoone kui sisustus) võimaldama riikliku õppekava täitmist ning kodulähedase kvaliteetse ja valikuterohke hariduse omandamise võimaluse loomist. Konkreetsete projektid võivad sisaldada peale ehituse ka sisustamist. Ainult sisustamine ei ole selle meetme eesmärk.

Olemasolevad õppehooned on võimalik rekonstrueerida või lammutada ja ehitada vajalikud hooned uusehitistena. Asjakohase ettepaneku teeb ettepaneku esitaja, põhjendades valiku tegemise aluseks olnud asjaolusid (eelkõige olemasoleva hoone tehniline seisukord (vajalik ekspertiisiakt), ruumiprogramm, muutunud vajadused jmt).

Eraldi rõhutatakse nõuet, et projekti tulemusena ehitatav hoone peab olema lahendatud komplekselt ja nüüdisaegselt, et välistada eelarvekaalutlustel poolikult teostatavaid projekte. Erandina võivad komplekselt rekonstrueerimisest välja jääda spordihooned või –ruumid, mille osas ettepaneku esitaja näeb ette hilisemat rekonstrueerimist muudest vahenditest. Juhul, kui ettepaneku esitaja abikõlbmatute kuludena ei panusta olemasolevatesse spordihoonetesse või –ruumidesse, siis nende osas ei ole hädavajalik viia rekonstrueerimine läbi projekti jooksul.

Eelnõu § 7 määratleb lisaks Vabariigi Valitsuse 01.09.2014.a määrusele nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse väljamaksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) ära käesoleva määruse alusel toetatavate tegevuste abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Lõigetes 1 ja 2 on toodud abikõlblikud kulud. Eeldus on, et projekti raames rahastatakse kõiki projektiga seotud ja vajalikke ning mõistlikke kulusid, mis vastavad määruses toodud loetelule. Lisaks on oluline ära märkida, et kulu abikõlblikkuse osas, kui esineb küsitavusi näiteks vajaliku või mõistliku kulu hüvitamisel korraldusasutuse poolt või projekti auditeerides, on igati õiguspärane, et hinnangu annab Haridus- ja Teadusministeerium kui hariduse valdkonnaspetsiifika ekspert.

Sisustamise osas on seatud piirang 5% abikõlblikest kuludest. Tegemist on tegutsevate koolidega, seega on koolide pidajate kohustuseks olnud hoida nende õppekeskkond koolipidamiseks vajalikul tasemel. Põhjendamatu on üksnes ruumide rekonstrueerimisele viidates uuendada ka kogu sisustust, kuigi seda tavapärast ei tehtaks. Lisaks siin seatud piirangutele hindab ettepanekus kirjeldatud soetuste vajadusi projektide valikukomisjon, kes on seotud siin toodud piirangu maksimaalse ulatusega, so nende ettepanekute kohaselt võib soetustele kulutada vähem.

Endiste õppehoonete või nende osade lammutamisel on abikõlblikud nii lammutuskulud kui allesjäävate hooneosade toimimise taastamine ning haljastustööd. Alles jäävad hooneosad ei pea toimima õppeasutusena ning võivad täita ka muud avalikku funktsiooni (nt lasteaiad, raamatukogud jne). Siin on maksumuse piiranguks 3% abikõlblikest kuludest, et tagada meetme

orienteeritus koolihoonete ehitamisele ning ettepaneku tegevusi ning kulude põhjendatust hindab jällegi valikukomisjon.

Muud täiendavad ehitised on eelkõige õppehoone toimimiseks vajalikud ehitised (parklad, prügimajad, vaba aja veetmiseks istekohad jne). Ehtiste osas peab jälgima seost õppehoonega.

Lõikes 3 on mitteabikõlblikud kulud. Meetme vahendite piiratuse tõttu ja olemasolevate vahendite otstarbekamaks kasutamiseks on käesolevas meetmes abikõlbmatud muuhulgas ujulate, spordihoonete, -ruumide (sh spordisaalid (pallimängusaalid) ning nendega seotud ruumid, nt riietusruumid, laoruumid jne) ja spordiplatside või õpilaskodude ehitamise ning transpordivahendite ostmise või rentimise kulu. Spordihoonete osas on mitmed omavalitsused nendesse varasemalt panustanud oma- ja laenuvahenditest ning spordihoonete ehitamise toetamine tekitaks ebavõrdsust. Otstarbekas ei ole koolivõrgu korrastamiseks mõeldud piiratud vahendeid kasutada hoonete rekonstrueerimiseks, mida koolid tegelikult elus kasutavad vaid osaliselt. Spordihoonete osas võivad tekkida ka riigiabi küsimused.

„Gümnaasiumivõrgustiku korrastamise“ meetme eeskujul ei ole abikõlblikud üld- ja personalikulud, mis on oluliselt lihtsustanud abikõlblike kulude arvestust ning vähendanud vaidlust.

Üksnes mittestatsionaarse õppe andmisel mõeldud ruumid ei ole abikõlblikud. Samas on toetatavad ruumid, mis on statsionaarse ja mittestatsionaarse õppe andmiseks riskikasutusel. Mitteabikõlblikud on ka tarvikud ehk kulumaterjalid (äratarvitatavad vallasasjad, mis otstarbekohasel kasutamisel lakkavad olemast).

Eelnõu § 8 on nimetatud abikõlblikkuse periood. Sisuliselt on projekti abikõlblikkuse periood rahastamisotsuses sätestatud ajaperiood, mis jääb ajavahemikku 1. jaanuar 2014. a kuni 31. august 2020. a.

Mitmed KOV-id on alustanud omal vastutusel projektide ettevalmistustega, eelkõige linnades, kuhu on asutatud riigigümnaasium. Sõltuvalt KVP ning meetme määrase vastuvõtmise ajast ning investeringute kava kinnitamise ajast võib olla vajalik hüvitada varem (kuid mitte enne 01.01.2014.a) tehtud kulusid, mis vastavad abikõlblike kulude reeglitele.

Eelnõu § 9 määratleb ära toetuse osakaalu, milleks on kuni 85% projekti abikõlblikest kuludest ning toetuse maksimaalse summa. Toetuse maksimaalne summa võimaldab 15% omafinantseeringuga ellu viia valdava osa teadaolevatest projektidest, kuid suuremate õpilaste arvudega koolidega KOV-id panustavad tõenäoliselt rohkem kui 15%. Enne projekti elluviimist haridusasutuste kasutuses olnud hoonete või hooneosade lammutamisel on selle tegevuse kohustuslik omafinantseering 0%. Lammutamisena käsitletakse siin üksnes lammutamist, millele ei järgne (uus)ehitise ehitamist samas või muudetud mahus, so lammutuse tulemusena peab selles mahus vähenema haridusasutuste kasutuses olevate hoonete brutopind. Omafinantseering puudub kasutuseta hoonetega kaasnevate ülalpidamiskulude ja riskide vähendamiseks eeldusel, et KOV-id suunavad vabanevad vahendid KOV ülesannete täitmiseks.

Eraldi piiratakse ühele taotlejale eraldatavat toetust luues sellega võimaluse toetust saada enamatele KOV-idele.

Projektidele on maksumuse osas seatud miinimumpiir ja selleks on vähemalt 200 000 eurot koos käibemaksuga. Kui projekti tegevuseks on üksnes haridusasutuste kasutuses olnud hoonete lammutamine, siis on piirmääraks 30 000 – 200 000 eurot. Projekti kogumaksumuseks koosneb toetusest, omafinantseeringust ja abikõlblikust käibemaksust. Mitteabikõlblikud kulud ei ole kogumaksumuse hulgas.

Eelnõu 3. peatükis

Sätestatakse ettepanekute esitamise kord, investeeringute kava koostamisega seotud menetlus ja tingimused: ettepaneku esitamine kavasse, projekti kvalifitseerimistingimused, projektide valikukomisjoni moodustamine, projektide valikukriteeriumid ja valiku kord, investeeringute kava koostamine ja muutmine, investeeringute kavasse mitteamisest teavitamise kord.

Eelnõu § 10 Nõuded ettepaneku esitajale

Ettepaneku esitaja väljapakutud muudatusi koolivõrgus ja sellest tulenevaid investeeringuvajadusi hindab projektide valikukomisjon, kes peab vajadusel KOV-idega läbirääkimisi. Selline lähenemine tõstab investeeringute kava kvaliteeti, kuid samal ajal raskendab ja pikendab ka investeeringute kava koostamise menetlust. Eeltoodust lähtuvalt on mõistlik korraldada ettepanekute koondamine voorudes ning piirata nendes ettepanekute esitajate ringi.

Igas voorus võib iga nõuetele vastav KOV esitada ühe ettepaneku ühe põhikooli ühe õppehoone nüüdisajastamiseks. Ettepaneku esitamiseks õigustatud KOV võib taotleda vahendeid ka partneri (kas erakooli või naaberomavalitsuse kooli) investeeringuteks. Võimalus on ette nähtud juhuks, kui see aitab kaasa piirkonna koolivõrgu korrastamisele. Eelkõige on mõeldud olukorda, kus ametlikud omavalitsuste ühinemisläbirääkimised ei ole veel jõudnud lõpptulemuseni, aga osades tegevustes on kokkulepetele jõutud.

Ümberkorraldustega hõlmatud on põhikoolid, mille tegevusele on läbiviidavatel muudatustel otsesene mõju. Need koolid kas lõpetavad õppe andmise gümnaasiumiastmes või mõnes põhikooliastmes, liidetakse teise põhikooliga või muutub nendes oluliselt õppurite arv või õppeaste tulenevalt eelpoolkirjeldatud ümberkorraldustest.

Esimesse (2015. a väljakuulutatavasse) vooru võivad ettepanekud esitada KOV-id, kes on riigiga kokku leppinud riigigümnaasiumi asutamises selle KOV territooriumil (ning sellega kaasnevalt korrastanud oma koolivõrgu) või kes lõpetavad olemasolevates koolides õppe andmise gümnaasiumiastme statsionaarses vormis. Mõlemal juhul võib ettepaneku esitada ka KOV, kes on vastavad otsused ja tegevused teinud alates 01.01.2011.

Järgnevasse voorudesse (eelduslikult toimub teine voor 2016 aasta lõpus või 2017 aasta alguses) võivad ettepanekuid esitada ka KOV-id, kes koolivõrgu korrastamiseks liidavad põhikooli või lõpetavad õppe mõnes põhikooliastmes. Lisaks KOV-id, kus on rahvastikuregistri andmete kohaselt üle 10 000 elaniku ja kus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 2 lõike 3 punktis 4 toodud vormis ehk eraldi asutusena tegutsev gümnaasium on 01.09.2012. a seisuga tegevust alustanud.

Suurlinnades (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva) on tulenevalt suurtest õpilaste arvudest ning väljakujunenud koolivõrgust ja õppekorraldusest (nt õpe Rahvusvahelise Bakalaureuseõppe Organisatsiooni õppekava kohaselt) vajalik teha erand, mille kohaselt kuni 20% KOV või riigi pidamisel olevate koolide statsionaarse õppevormi gümnaasiumiastme õppuritest võivad õppida peale projekti lõppu veel täistsüklikoolides. Erandi moodustavad ka eraldiseisvad gümnaasiumid, kes on vähemalt 10 000 elanikuga omavalitsuse üksustes tegevust alustanud enne 1. septembrit 2012.

Koolivõrgu keerukusest ja vajalike muudatuste rohkusest tulenevalt käsitletakse eraldi ka Tallinna linnas tehtavaid muudatusi. Kui Tallinna linn ei ole suuteline koolivõrku korrastada samadel alustel teiste KOV-idega ülaltoodud tingimustel, siis on tal võimalik korrastada

koolivõrk linnaosade kaupa ning esitada ettepanek selles linnaosas paikneva põhikooli hoone õppekeskkonna nüüdisajastamiseks. Sel juhul peavad peale projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu õppima kõik selle linnaosa territooriumil paiknevate Tallinna linna pidamisel olevate koolide statsionaarses õppevormis õppivad gümnaasiumiõpilased riigigümnaasiumites.

Ettepanekute esitamiseks on jäetud piisavalt pikk aeg, et oleks võimalik kavandatavaid muudatusi arutada KOV volikogudes. Tehtud otsused peavad ettepaneku esitamise hetkeks olema jõustunud ja ei tohi olla tingimuslikud, sh seoses eraldatava toetusega.

Eelnõu § 11 kirjeldab nõudeid ettepanekule ja selle lisadele.

Eraldi ära nimetamist vajavad:

- a) olemasoleva hoone rekonstrueerimisel hoone ekspertiisi tulemused (vajalik nii teostatavuse kui maksumuse hindamisel koostöös RKAS-iga);
- b) põhiprojekti asemel on piiratud kavandatava hoone ruumiprogrammi (ruumide eksplikatsiooni) nõudega. Ettepanekute esitajatega on kavandatud läbi viia läbirääkimised, seega ei ole mõistlik kulutada vahendeid ehitusprojektide tellimiseks, mis võivad läbirääkimiste käigus oluliselt muutuda. Juhul, kui KOV on ehitusprojektid omal riisikol tellinud, siis võib ta nende arhitektuurse osa ettepanekule lisada (piisab PDF vormingust);
- c) arvestused objekti haldamisega kaasnevate keskmiste iga-aastaste kulude ja võimalike tulude kohta, et hinnata esmalt KOV arvestuste paikapidavust ning teiseks KOV võimekust neid kulusid pikaajaliselt kanda. Kulude arvestus peaks olema vähemalt 5 aastase perioodi kohta peale hoone kasutuselevõtmist ning peab sisaldama kõiki kinnisvara korrashoiu tagamisega seotud tegevusi. Ka seda arvestust analüüsitakse koostöös RKAS-iga;
- d) KOV koolivõrgu ümberkorralduste kava koos volikogude otsustega koolivõrgu ümberkorraldamiseks (otsused ja tegevused alates 01.01.2011), mis tõendavad ettepaneku esitaja nõuetele vastavust;
- e) Ettepaneku esitaja poolne õppurite arvu prognoos kuni aastani 2030, mis peab olema vastavuses kavandatavate ehitistega. Lõplikus hindamises kasutatava õppurite prognoosi peab hindama projektide valikukomisjon võttes arvesse nii ettepaneku esitaja prognoosi kui HTM esitatud arvamust.

Nõutavad vormid kehtestab Innove.

Eelnõu § 12 määratleb ära ettepaneku esitaja ja ettepaneku kvalifitseerimistingimused.

Lõike 1 punktides 1-10 on toodud kriteeriumid, mis on aluseks ettepaneku esitaja ja ettepaneku enda nõuetele vastavuse tagamiseks, et üldse oleks võimalik ettepanek valikukomisjonile esitada.

Eelnõu § 13 projektide valikukomisjoni moodustamine

Valikukomisjoni töösse kaasatakse väliseid eksperte, esmajoones on siin silmas peetud maavalitsusi ja Riigi Kinnisvara AS-i.

Eelnõu § 14 Ettepanekute analüüs ja läbirääkimised ettepanekute esitajatega

Varasematest üldhariduskoolidele toetuse andmise meetmetest erinevalt on sel perioodil projektide valikukomisjonil kohustus analüüsida esitatud ettepanekuid, teha ettepanekute esitajatele järelepärimisi ning lõpuks vajadusel põhjendatud esildisi projekti muutmiseks.

Projektide muudatusettepanekutele vastamiseks on ettepanekute esitajatel aega vähemalt 1 kuu, sest tõenäoliselt võib olla vajalik projekti muudatusi arutada volikogu tasemel.

Eelnõu § 15 projekti valikukriteeriumid

Paragrahvis on kirjeldatud neli valikukriteeriumi koos täpsustustega ning osakaaludega. Suurema detailsusega kirjeldab hinnatavaid kriteeriume enne hindamist esimesel võimalusel peale määruse jõustumist avalikustatav hindamiskord.

Hinnatakse järgmisi kriteeriume, mis kirjutatakse lahti hindamiskorras:

1. Projekti tegevuste põhjendatus ja mõju meetme ning prioriteetse suuna eesmärkide saavutamisele, riiklikele ja valdkondlikele strateegiatele ning arengukavadele (20% koondhindest).

Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui:

- a) Projekti tegevused ja oodatavad tulemused toetavad oluliselt meetme eesmärgi ning prioriteetse suuna ELi vahendite kasutamise eesmärgi saavutamist;
- b) Projekt on antud meetme eesmärkidest lähtuvalt oluline, projekti eesmärgid vastavad meetme eesmärkidele ning projekt panustab oluliselt meetme tegevuse väljundindikaatori sihttaseme saavutamisse;
- c) Projektid on kooskõlas valdkondlike strateegiate ja arengukavadega (sh Eesti elukestva õppe strateegia 2020, Eesti infoühiskonna arengukava 2020, ELi majanduskasvu strateegiaga „Euroopa 2020“ ning konkurentsivõime kavaga „Eesti 2020“);
- d) Projekti eesmärkide ning nende saavutamiseks planeeritud tegevuste vahel on olemas selge ja loogiline seos, tegevuste ajakava on realistlik ning teostatav. Projekti eesmärgipüstituse kvaliteet (sh eesmärkide põhjendatus ja selgus ning tuginemine olukorra analüüsile ja statistikale või uuringutele) on võimalikult kõrge;
- e) Projekti raames kavandatud tegevused on seotud eesmärkidega, projekt on vajalik ja tulemuste saavutamine on realistlik.

2. Koolivõrgus kavandatavate muudatuste mõju ja põhjendatus (20% koondhindest):

Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui kavandatavad koolivõrgu ümberkorraldamiseks tehtavad muudatused on asjakohased, arvestavad õpilaste arvuga ning selle muutustega kuni vähemalt aastani 2030 ning muudatusteks vajalike ja olemasolevate vahenditega.

3. Projekti tulemusena vähenev haridusasutuste kasutuses olev pind õppekoha kohta (15% koondhindest);

Haridusasutustena käsitletakse käesolevas punktis üldhariduskoole, mis loovad võimalused põhihariduse omandamiseks ja koolikohustuse täitmiseks. Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui projekti tulemusena ettepaneku esitaja pidamisel olevates koolides õppepind õppekoha kohta väheneb oluliselt. Hinnatakse ka mõju naaberomavalitsuste haridusasutuste pinna vähenemisele

4. Projekti teostatavus, jätkusuutlikkus ja koolipidaja võimekus (15% koondhindest).

Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui:

- a) Koolipidaja finants-, organisatoorne ja projektijuhtimise võimekus võimaldab projekti ellu viia;
- b) Projekti tulemused on rakendatavad peale projekti lõppemist. Koolipidaja on võimeline projekti tulemusena rajatud käigus hoidma, ettepaneku esitaja on teinud riskianalüüsi projekti tulemuse püsimiseks ning tegevuskava nende riskide maandamiseks;

- c) Riigigümnaasiumi asukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksusega on sõlmitud koostöökokkulepe selle kohaliku omavalitsuse pidamisel oleva gümnaasiumivõrgu ümberkorraldamiseks.

5. Projekti mõju läbivatele teemadele (10% koondhindest).

Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui:

- a) Projekt omab positiivset mõju regionaalsele arengule, keskkonnahoiule, võrdsete võimaluste tagamisele, ühtsele riigivalitsemisele ja/või infoühiskonna edendamisele;
- b) Ehitatava hoone ruumiprogramm ning projekt arvestavad piirkonna õppurite arvu, vajadusi ja eripärasid;
- c) Hoone ehitamisel kasutatakse võimalusel keskkonnasäästlikke lahendusi, sh võimalusel täidetakse energiatõhususe direktiivi tulevikus kehtima hakkavaid nõudeid. Soodustatakse jäätmete taaskasutust;
- d) Koolihoonete projekteerimisel ja ehitamisel järgitakse kaasava hariduse ja universaalse disaini põhimõtteid, millega tagatakse hoonete ligipääsetavaks muutmine muuhulgas liikumis-, kuulmis- ja nägemispuudega isikutele. Erinevast soost, rahvusest või vanuses isikuid koheldakse võrdselt. Hooned ja pakutavad teenused on kasutajasõbralikud;
- e) Hoones ja õppetöös kasutatakse IKT nutikaid lahendusi ning keskkond edendab õpilaste IKT nutikat kasutamist. Hooned on ühendatud kiire internetiühendusega.

6. Projektiga ehitatava hoone pind õppekoha kohta (10% koondhindest).

Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui põhikooli ruumikasutus on optimaalne ning vastab Haridus- ja Teadusministeeriumis koostatud ruumiprogrammi mudelitele. arvestades ehitatava hoone eripärasid. Eeldatakse, et olemasolevate ning eriti muinsuskaitsealuste hoonete rekonstrueerimisel võib ruumiprogramm olla suurem uusehitisest, kui see on tingitud hoone eripäradest ja ei ole võimalik hoone mahtu vähendada. Lubatavad erisused kirjeldatakse hindamiskorras.

7. Projekti kogumaksumus õppekoha kohta (10% koondhindest)

Projekti hinnatakse positiivselt eelkõige siis, kui:

- a) Investeeringu objekti valik on põhjendatud ja asjakohane;
- b) Projekti tegevused, tulemused ja eesmärgid vastavad eelarvele, projekt on kuluefektiivne, kulud on põhjendatud ja nende maksumus realistlik;
- c) Investeeringu maksumus vastab projekti elluviimise ajal prognoositavatele sarnaste objektide ehitamis- ja sisustamiskuludele võttes vajadusel arvesse olemasolevate hoonete ümberehitamise võimalusi või hoonetele kehtestatud piiranguid (sh muinsuskaitse erinõuded).

Tagamaks toetuse kasutamise mõistlikkus ja otstarbekus, peab projekti koondhinne vastavalt hindamiskorras toodud lävenditele iga kriteeriumi osas olema vähemalt 1.

Võimalik on ka ettepanekute osaline või kõrvaltingimustega rahuldamine, kui valikukomisjon on veendunud, et projekt viiakse sel juhul edukalt ellu. Hindamise tulemusel moodustunud pingerea esitab valikukomisjon RÜle, kes selle alusel teeb RALE ettepaneku projekti arvamiseks investeeringute kava eelnõusse.

Eelnõu § 16 sätestab investeeringute kava koostamise korra

Valikukomisjoni koostatud pingerea alusel, mis liigub esmalt RÜle ja sealt edasi RALE, koostab rakendusasutus investeeringute kava eelnõu. Lisaks tavapärastele andmetele sisaldub investeeringute kavas iga projekti kohta elluviimiseks taotluse esitamise lõpptähtaeg.

Eelnõu § 17 investeringute kava muutmine

Kava muutmisel on rakendusasutusel võimalik valida investeringute kava muutmise eelnõu esitamisel Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks pingereas järgnevalt hinnatud ettepanekud, mida ei ole senini investeringute kavasse arvatud või korraldada uus ettepanekute koondamise voor. Võimalike kallinemiste osas hindab esitatud kallinemisettepanekuid valikukomisjon ning annab oma põhjendatud hinnangu.

Kava muudetakse juhul, kui mõni projekt arvatakse investeringute kavast välja, selgub, et mõni projekt jääb rakendamata, katkestatakse või muudetakse. Samuti võib rakendusüksus teha ettepaneku või rakendusasutus algatada investeringute kava muutmise, kui mõne kavas kinnitatud projekti eeldatav alustamise tähtpäev viibib või ilmnevad muud asjaolud, mis takistavad projekti elluviimist (nt eeldatavast kõrgem rekonstrueerimise maksumus, kohaliku omavalitsusüksuse otsuste tühistamine vmt).

Lisaks on rakendusasutusel õigus algatada kava muutmine vastavalt vajadusele, muuhulgas juhul kui investeringute kavasse arvatud projekti kohta ei ole esitatud taotlust või tehtud taotluse rahuldamise otsust, või kui see on vajalik taotluse rahuldamise otsuse muutmissettepaneku tõttu.

Eelnõu § 18 sätestab investeringute kavasse mitteamisest teavitamise korra. Kui projekti ei arvata investeringute kavasse, teavitab rakendusüksus sellest viivitamatult ettepaneku esitajat.

Eelnõu 4. peatükis

kirjeldatakse taotluse esitamise tingimusi, sätestatakse nõuded taotlejale, taotlusele ja kohustused taotlejale.

Eelnõu § 19 sätestab taotluste esitamisega seonduva. Taotleja saab rakendusüksusele esitada taotluse üksnes investeringute kavasse sisalduva projekti kohta ja vastavalt investeringute kavasse toodud ajakavale. Üldjuhul esitatakse taotlus struktuuritoetuse registri kaudu digitaalselt allkirjastatuna, va juhul, kui register ei tööta. Siis võib taotluse esitada ka digitaalselt allkirjastatuna e-posti teel või digitaalsel andmekandjal.

Eelnõu § 20 sätestab nõuded taotlejale ja partnerile. Taotleja peab vastama taotluste menetlemise määruse § 2 toodud nõuetele. Taotlejaks saab olla KOV, kelle pidamisel on kool, mille hoonetesse investeringuid taotletakse ning partneriks KOV, kelle koolivõrgu ümberkorraldusi taotlejast KOV-i ümberkorraldused mõjutavad Partneriks on ka KOV, kes liidab oma kooli taotlejast KOV kooliga.

Eelnõu § 21 sätestab nõuded taotlusele. Taotlus koostatakse vastavalt taotluste menetlemise määruse § 4 lõigetele 1 ja 2. Lisaks sellele peab taotlus sisaldama:

- 1) investeringute kavasse nimetatud projekti
- 2) toetust saab taotleda ainult käesoleva määruse §-s 6 nimetatud toetatavatele tegevustele
- 3) taotletava toetuse summa ja selle osakaal abikõlblikest kuludest peavad vastama investeringute kavale.
- 4) keskkonnamõju hindamise tulemus, kui selle koostamine on vajalik tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest;
- 5) riigiasutuse puhul vajadusel volitus;
- 6) taotleja kinnitus esitatud andmete õigsuse kohta;

- 7) toetuse taotleja või partneri kirjalik kinnitus omafinantseeringu, mitteabikõlblike kulude ja projekti võimaliku kallinemise katmise suutlikkuse kohta;
- 8) Informatsioon selle kohta, kui taotleja on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest.

Kui taotlus esitatakse struktuuritoetuse registri vahendusel, siis lähtutakse registri andmeväljadest. Kui register ei tööta, täidetakse ja esitatakse taotlus rakendusüksuse kehtestatud ja nende kodulehel avalikustatud vormi alusel.

Eelnõu § 22 sätestab toetuse taotleja ja partneri kohustused, sh lisaks sellele, mis on loetletud taotluste menetlemise määruses.

Eelnõu 5. peatükis

kirjeldatakse taotluse menetlemise protsessi, taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse kontrolli, taotluse rahuldamist ja rahuldamata jätmist ja taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist.

Eelnõu § 23 kirjeldab taotluse menetlemise etappe ning sätestab taotluse menetlemise tähtjaks 45 tööpäeva alates taotluse registreerimisest. Kui taotluses avastatakse puudusi, teatatakse sellest viivitamatult taotlejale ja antakse puuduste kõrvaldamiseks mõistlik tähtaeg, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg.

Eelnõu § 24 sätestab taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrolli tingimused ja korra. Taotlus tunnistatakse vastavaks kui see vastab taotluste menetlemise määruse §-s 2 ja käesolevas määruses sätestatud nõuetele. Taotlust ei tunnistata vastavaks, kui taotlus ei vasta määruse § 16 sätestatud nõuetele ja taotleja ei ole taotluses esinevaid puudusi määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud, taotluses on esitatud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist või taotleja ei võimalda kontrollida taotluses esitatud andmete õigsust või teha paikvaatlust.

Eelnõu § 25 sätestab taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused ja sellest teavitamise korra.

Rakendusüksus teeb taotluse rahuldamise otsuse vastavalt taotluste menetlemise määruse § 8 lõikele 1 ja 3.

Lõige 3 ütleb, et lisaks taotluste menetlemise määruse § 8 lõikes 4 sätestatule märgitakse taotluse rahuldamise otsused järgmised tingimused:

- 1) projekti elluviimise tingimused, sealhulgas tähtaeg projekti elluviimisega alustamiseks;
- 2) toetuse väljamaksmise tingimused ja eeldatav ajakava;
- 3) muud vajalikud taotluse põhised valikukomisjoni määratud kõrvaltingimused.

Taotlus jäetakse rahuldamata lisaks käesolevas määruses sätestatule ka taotluste menetlemise määruse § 8 lõikes 2 toodud juhtudel ja taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitakse taotluste menetlemise määruse § 8 lõikes 5 nimetatud teave.

Eelnõu § 26 sätestab, et taotluse rahuldamise otsust võib muuta rakendusüksuse, rakendusasutuse algatusel või toetuse saaja sellekohase avalduse alusel. See tähendab, et nii rakendusüksus kui rakendusasutus jälgivad pidevalt projekti edenemist, sh tähtaegasid ning saavutusi. Toetuse saaja on kohustatud esitama avalduse rahastamisotsuse muutmiseks, kui ta ei ole võimeline projekti enam senistel tingimustel ellu viima. Rakendusüksusel on õigus taotluse rahuldamise otsuse

muutmisest, kui muudatus seab kahtluse alla projekti tulemuste saavutamise või lõppemise abikõlblikkuse perioodil või kui soovitud muudatused ei ole kooskõlas projekti sisu ja eesmärkidega.

Eelnõu 6. peatükis

sätetatakse aruannete esitamise ja toetuse maksmisega seotud tingimused ja kord.

Eelnõu § 27 sätestab toetuse kasutamise seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamise korra. Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti aruande vähemalt kord aastas või rakendusüksuse nõudmisel tihemini. Aruandevormid kinnitab rakendusüksus ja teeb need kättesaadavaks oma kodulehel.

Lõikes 3 on ära toodud informatsioon, mis peab sisalduma projekti aruandes. Punktis 2 tood aruandlusperioodi all on mõeldud seda, et sisutegevuste kohta esitatakse ka iga-aastased aruanded. Kumulatiivsed andmed on pigem vajalikud indikaatorite ja finantsandmete kohta. Punktis 5 toodud andmed on olulised, et jälgida projekti senist eelarve kasutamist ja prognooside täitmist.

Eelnõu § 28 sätestab, et toetuse väljamaksed tehakse vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 28 ja 29, ühendmääruse § 14 lõikes 1 ning § 18 lõike 1 punktides 1 ja 2 ning määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud maksete tegemise täpsustavatele tingimustele. Ettemakseid võib kohaliku omavalitsuse üksusele põhjendatud juhtudel teha kas prognoositud rahavajaduse summa alusel vastavalt ühendmääruse § 18 lõike 1 punktile 1 või vastavalt hankelepingu alusel koostatud arvele lähtudes ühendmääruse § 18 lõike 1 punktist 2. Sellest tulenevalt on toetuse saajal õigus koos rakendusüksusega valida, millist liiki ettemakset ta soovib kasutada.

Eelnõu 7. peatükis

kirjeldatakse toetuse kasutamise seotud osapoolte õigusi ja kohustusi.

Eelnõu § 29 sätestab toetuse saaja õigused ja kohustused vastavalt perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-s 24 toodule.

Eelnõu § 30 sätestab rakendusüksuse ülesanded lisaks struktuuritoetuse seaduse § 8 lõikes 2 loetletud ülesannetele.

Eelnõu § 31 sätestab rakendusüksuse õigused. Kuna tegemist on koolivõrgu ümberkorraldamisega, siis on rakendusüksusel õigus nõuda toetuse saajalt andmeid ning koosolekute protokolle, osaleda vaatlejana hankekomisjoni töös ja töövõtulepingu sõlmimisele eelnevatel läbirääkimistel, mis on vajalikud riigihanke läbiviimiseks kooskõlas riigihangete seadusega ja lepingu sõlmimiseks, osaleda vaatlejana tööde teostamise käigus toimuvatel nõupidamistel ja koosolekutel, tutvuda projekti ettevalmistamise ning tööde teostamise käigus koostatavate dokumentidega toetuse saaja juures, vajadusel teha rakendusüksusele ettepanek taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks.

Eelnõu § 32 sätestab finantskorrektsioonide tegemise vastavalt perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse 3. peatüki 12. jaole. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 45-47 ja ühendmääruse §-des 21-23 sätestatule. Näiteks nõutakse toetus tagasi juhul, kui kohalik omavalitsus teeb muudatusi võrgu otsustes, kui toetus on juba kätte saadud. Reaalne olukord

peab pärast projekti elluviimist vastama sellele, mis algselt esitatud ettepaneku alusel heaks kiideti.

III Eelnõu terminoloogia

Toetuste andmise ja kasutamise seonduvat on Eesti õigusaktidega reguleeritud 2004–2006 STS-i ja 2007–2013 STS-iga. Terminid on nendes seadustes, 2014-2020 STS-i ja käesoleva määruse eelnõudes põhimõtteliselt samasisulised, mistõttu eelnõus kasutatud terminid ei ole võõrad. Eelnõu § 4 on ära toodud terminid, mis on asjakohased ja vajalikud eraldi välja tuua käesoleva määruse rakendamiseks.

IV Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 1300/2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1084/2006. Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

V Määruse mõjud

Meetme määruse kinnitamine võimaldab:

- välja kuulutada taotlusvoorud põhikoolide kasutuses olevate hoonete ehitamiseks (nii rekonstrueerimiseks kui uusehitisteks). Meetme tingimused eeldatavalt soodustavad kohalikes omavalitsusüksustes arutelusid põhikooli ja gümnaasiumi lahutamiseks või gümnaasiumiastmes õppe andmise lõpetamiseks ning vastavate EÕS KVP-s kirjeldatud otsuste vastuvõtmiseks, mis võimaldavad meetmesse ettepanekute esitamist;
- läbi rääkida ettepanekute esitajatega ja hinnata esitatud ettepanekuid;
- koostada ettepanekute alusel investeringute kava eelnõu ja esitada see Vabariigi Valitsusele otsustamiseks.

Vabariigi Valitsuse korraldusega investeringute kava kinnitamisel on võimalik projekteerida, ehitada ja sisustada kavas sisalduvad põhikooli hooned.

Koolivõrgu korrastamine on otseselt seotud regionaalse arenguga. Märksõnadeks riigigümnaasiumide tekkimine tõmbekeskustesse ja kodulähedaste kvaliteetsete põhikoolide teke nii tõmbekeskustesse kui tagamaale. Koolivõrgu korrastamine aitab kaasa piirkondade kestlikule ja ühtlasemale arengule. Samuti aitab meede kaasa toimepiirkondade keskuste arengule ning keskus-tagamaa seoste tugevdamisele. Regionaalarengule avalduvate positiivsete mõjude suurendamiseks tuleb lisaks hoonete ehitamisele mõelda läbi õpilaste transpordi ja majutusega

seotud küsimused. Koolivõrgustiku korrastamisel on oluline lähtuda lähimuspõhimõttest ning arvestada kohalikke ja piirkondlikke eripärasid ning arengukavasid, samuti on möödapääsmatu koostöö kohaliku tasandi organisatsioonidega.

Eesti Statistikaameti prognoosi kohaselt on Eesti rahvaarv 2050. aastal 1,25 mln, mis on praegusega võrreldes 86 000 inimese võrra vähem, pealegi juba märksa ebasoodsama vanuskoosseisuga.¹ Demograafilised muudatused toovad kaasa õpilaste arvu olulise kahanemine.

Regionaal- ja hariduspoliitilised eesmärgid ja nendest tulenevad tegevused on omavahel tihedalt seotud. Eesti riigi üheks regionaalpoliitiliseks eesmärgiks on kohalike omavalitsuste võimekuse kasvatamine avalike teenuste pakkumisel ja piirkonna arendamisel. Hariduspoliitika fookusseerib tugeva põhihariduse ja valikuvõimalustega gümnaasiumihariduse kättesaadavuse ning kõikides Eestimaa regioonides õpetajatele väärilise töötasu võimalused.

„Eesti Regionaalarengu Strateegias 2020“² on toodud välja olulise probleemina avalike teenuste osutamisel arenguprioriteetide lühiajalisus ja kohalike omavalitsuse vähenemine omavaheline koostöö. Inimeste igapäevased tegevusruumid ei piirdu kaugeltki enam ühe omavalitsusüksuse territooriumiga ning väiksemad omavalitsused üksi ei suuda viia ellu piisava mastaabi ja tervikmõjuga arendustegevusi. Nimetatud probleemid pärsivad ka hariduskorralduse arenguid kohalikul tasandil.

Tuginedes Eesti Inimvara Raportile³ (2010) on ääremaa tunnustega kohalike omavalitsuste osatähtsus Eesti rahvastikus ja pindalas kasvab. Eestis on täna kokku 48 maavald umbes 50 000 elanikuga, mille rahvastik on kahanenud viimase 50 aasta jooksul vähemalt poole võrra või viimase kümnendi jooksul vähemalt 1% aastas.

Õpilaste rände mõjud on oluliselt kasvanud ning mõjutavad üha enam kohalike omavalitsuste koolivõrgu tulevikuprognoose ja koolivõrgu korraldust. Seda kinnitab ka Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koostatud analüüs sünnistatistika ja tegelike õpilaste arvude erinevusest.⁴

Õppeaastal 2014/15 tegutseb Eestis 468 munitsipaalüldhariduskooli. Poliitikauuringute Keskuse Praxise poolt 2014.a. koostatud analüüs „Eesti põhikooli ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020“ prognoosib, et demograafiliste muutuste ja kahanenud sündivuse tõttu peaks aastaks 2020 peaks nii põhikoolide kui gümnaasiumide arv oluliselt vähenema.

Riik on selgema vastutuse eemärgil seadnud eesmärgiks et aastaks 2020 on keskvalitsuse vastutusel üldkesk- ja kutsehariduskoolide ja raskete erivajadusega õpilaste õppekohade kättesaadavus ning omavalitsuse ülesandeks on tagada alus- ja põhihariduse kättesaadavus.

Tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7¹ üldkeskhariduse kättesaadavus on riik võtnud suurema vastutuse üldkeskhariduse pakkumisel kohustades pidama igas maakonnas vähemalt ühte gümnaasiumi. Selle kohustuse täitmine eeldab keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste tihedat koostööd, mida antud määruse tingimused ka toetavad.

Riigigümnaasiumides on tagatud gümnaasiumiõpilastele riigi poolt võimalus õppida oma maakonna riigigümnaasiumis pakkudes õpilastele olulises mahus valikkursuseid, toetades õpilastranspordi, koolilõuna ja vajadusel majutuse osas. Gümnaasiumivõrgu kokkutõmbumise

¹ <http://valitsus.ee/et/riigikantselei/saastev-areng/saastva-arengu-komisjon/eesti-inimvara-raport>

² <http://valitsus.ee/et/valitsus/arengukavad>

³ <http://valitsus.ee/et/riigikantselei/saastev-areng/saastva-arengu-komisjon/eesti-inimvara-raport>

⁴ <http://public.tableausoftware.com/views/synnigraafikud2018/synnigraafik?:embed=y>

olukorras on oluline tagada gümnaasiumihariduse kättesaadavus harjumuspäraselt kodust kaugemal, mistõttu on riigigümnaasiumide õpilastele suunatud mitmeid toetusmeetmeid. Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Õpilaste sõidukulu iga-aastase hüvitamise ulatus ja kord“ kompenseeritakse riigi üldhariduskoolide õpilastele ühistranspordiga kooli ja koju sõit õppetöö perioodil üks kord päevas. Kui kooli-koju sõiduks kulub rohkem aega kui kaks tundi päevas või kui õpilase elukohast ei ole võimalik liikuda kooli ühistranspordiga, hüvitatakse riigigümnaasiumi õpilasele majutuskulud 50 euro ulatuses kuus vastavalt haridus- ja teadusministri poolt kinnitatud majutuskulude hüvitamise põhimõtetele. Toitlustamine on riigigümnaasiumides kehtestatud piirmäära ulatuses tasuta (s.t vastavalt kooli poolt läbiviidud riigihankega valitud toitlustusteenuse osutajaga kokkulepitud koolilõuna hinnale, kuid mitte rohkem kui 1,36 eurot). Nimetatud toetused kehtivad kodumaakonna või elukohale lähima riigigümnaasiumi õpilasele.

Omavalitsuste tegevuskulud riigigümnaasiumide loomisega vähenevad.

Riik võtab loodava riigigümnaasiumi tegevuskulud 100% enda kanda. Sellega vähenevad nii omavalitsuste kulud, kes enne gümnaasiumi pidasid kui ka nende kulud, kes pidid maksma oma gümnaasiumiõpilaste eest igakuist tegevuskulu ning vastavad ressursid saab panustada põhikoolidesse Omavalitsuste tegevuskulude sääst uute loodavate riigigümnaasiumite näitel (Tartu, Võru, Jõhvi, Pärnu) tervele aastale taandatuna on ca 1 mln eurot.

Koolivõrgu ja koolide pinnakasutuse optimeerimine, samuti koolide taristu energiasäästlikud lahendused mõjutavad ressursitõhusust ja kaudselt see läbi ka keskkonna saastekoormust. Hoonete ehitamisel kasutatakse võimalusel keskkonnasäästlikke lahendusi, sh võimalusel ennetatakse energiatõhususe direktiivi tulevikus kehtima hakkavate nõuete täitmist. Soodustatakse jäätmete taaskasutust.

Koolivõrgu programm on EÕS 5. strateegilise eesmärgi "Võrdsed võimalused elukestvaks õppeks ja õppes osaluse kasv" rakendamiseks. Võrdsed võimalused piirkonna tasemel (samaväärselt suurlinnadega) luuakse nii põhikooli õpilastele, täiskasvanud õppuritele kui ka erivajadusega õppuritele (sh eesti keelest erineva emakeelega inimesed, töötud inimesed, puuetega inimesed, uussisserändajad). Koolihoonete projekteerimisel ja ehitamisel tuleb järgida universaalse disaini põhimõtteid, millega tagatakse hoonete ligipääsetavaks muutmine muuhulgas liikumis-, kuulmis- ja nägemispuudega isikutele. Erinevast soost, rahvusest või vanuses isikuid tuleb kohelda võrdselt.

Meede haakub koolide IKT taristu arendamise meetmega ning aitab kaasa nutikate IKT lahenduste elluviimisele. Hoones ja õppetöös tuleb kasutada IKT nutikaid lahendusi ning keskkond peab edendama õpilaste IKT nutikat kasutamist. Hooned on ühendatakse kiire internetiühendusega. Hooned ja pakutavad teenused on eelduslikult kasutajasõbralikud ning unifitseeritud, toetades ühtse riigivalitsemise põhimõtete rakendamist.

Eelnõu alusel antav toetus ei ole riigiabi. Toetuse kaasabil ehitatavates hoonetes osutatakse seadusest tulenevalt avalikku haridusteenust, mida loetakse mittemajandustegevuseks. Lisaks ei moonuta ega või abimeede moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel

VI Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja korralduse rakendamise eeldatavad tulud

Korralduse rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud kooskõlas Vabariigi Valitsuse otsusega 25.02.2014 kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale 2014-2020“ riigieelarvestrateegias

VII Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VIII Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastasid teistkordselt märkustega Rahandusministeerium, Eesti Maaomavalitsuste Liit, Eesti Linnade Liit ja sihtasutus Innove.

Raivo Trummal
koolivõrguosakonna juhataja